

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

25 באוגוסט, 2020

יועצים, פסיכולוגים, מנהלים, מחנכים וצוותי חינוך,

אירוע האונס באילת טלטל את כולנו ועורר בנו זעזוע, כאב וצורך עז למנוע בכל דרך פגיעה בילדים ובני נוער וניצולם. מערכת החינוך וגורמי המקצוע יפעלו בכל דרך ללוות ולסייע לתלמידה ולמשפחתה ונפעל ככל שידרש על מנת לסייע לה להשתקם ולשקם את אמונה בסובבים אותה.

חובתנו כמערכת חינוך וכחברה להעניק לילדים ובני נוער אפשרות לגדול במרחב בטוח ומוגן. מרחב שמספק ידיעה ברורה באשר לאסור ולמותר, לטוב ולרע, לחוקי ולפלילי. מרחב חינוכי, ערכי, חברתי מכיל ומטפח אך גם כזה שמוקיע התנהגויות שליליות, פוגעניות והרסניות באופן נחרץ ובלתי משתמע לשתי פנים.

כאנשי חינוך מופקדת בידינו השפעה רחבת היקף על ילדים ובני נוער. בעזרת עבודתנו החינוכית אנו מצביים מגדלור ערכי אשר לאורו מתנהל שיח רלוונטי בינינו לבין תלמידנו. בשיעורים ובמפגשי השיח אנו שואפים ליצור מרחבים מוגנים ובטוחים בהם התלמידים יכולים להתבטא, להאזין ולהעמיק מודעות ליכולתם ולזכותם לשמור על עצמם; מודעות לתופעות של פגיעה וניצול; מודעות לתרבות שוויונית, מודעות לסכנות הכרוכות בשתיית אלכוהול ושימוש בסמים כחלק מתרבות הפנאי ומודעות לתפקידם כשומרי סף. בנוסף אנו שואפים לבסס בתלמידנו מידה של אמון בזולת, כדי שבעת הצורך ידעו שביכולתם לפנות לעזרה, וכי תמיד יהיה מי שיעזור ויעמוד לצדם ולצד חבריהם. תפקידנו לתמוך בנפגעת ובכל קורבן באשר הוא. עלינו לזכור ולהזכיר שהקורבן אינו אשם ושאיורעים מסוג זה אינם מנת חלקם הבלעדית של מגזר, אוכלוסייה או קבוצה חברתית.

אל מול הזעזוע והכאב, לנו, אנשי שפ"י, החובה והיכולת להמשיך להוביל את העשייה החינוכית והטיפולית בתחום זה. כאנשי חינוך וטיפול נמשיך לפעול בכלל מוסדות החינוך בכל הקשור למניעת התנהגויות סיכון, בדגש על מניעת פגיעה מינית והימנעות משתיית אלכוהול. נמשיך לקיים באופן בלתי מתפשר תהליך חינוכי קבוע ומתמשך כשיח ישיר בנושאים כגון: שמירה על כבודו של כל אדם, ובכלל זה גם כיבוד גופו ורצונותיו; אמפתיה; ערבות הדדית, אחריות אישית; בני נוער כשומרי סף; עמידה מהצד וכמובן תכנים כגון: מיניות ומגע מיני מתוך בחירה והסכמה מודעת, לצד שמירה בלתי מתפשרת על כבוד האדם, כאמור, הימנעות מביוש, מחשיפה מסכנת ברשת ומהתנהגויות סיכון. עלינו לעשות כל שביכולתנו כדי לחנך תלמידים ואזרחים בעלי מודעות אישית, סולם ערכים ראוי ואחריות אישית ובינאישית גבוהה יחד עם הכרות עם החוק.

מתוך מחויבות עמוקה זו אגף שפ"י ימשיך להעניק לכלל התלמידים:

- כישורי חיים לפעול באופן ראוי וחוקי מתוך אחריות אישית, מודעות עצמית וערבות הדדית.
- ערכים שלאורם יתנהלו באופן אנושי, חומל ורגיש.
- חוסן אישי שיסייע להם להגן על עצמם אל מול מצבי איום, פיתוי או לחץ חברתי.

בתחילת השנה – ננחה את צוותי החינוך לפתוח את שנת הלימודים בשיח רגשי (שיח כיתתי, קבוצתי ואישי, פנים אל פנים או מקוון). נעודד את הצוותים לבסס מרחב של אמון, להעביר מסרים מחזקי כוחות ולהיות אוזן קשבת למצוקות. השיח הרגשי יצור תשתית של תמיכה וחיזוק הדדי, יאפשר שיתוף ברגשות ומתוכו ולתוכו יצמח השיח החינוכי בר ההשפעה והחשוב אליו אנו שואפים.

מדינת ישראל
משרד החינוך
מנהל פדגוגי
אגף בכיר שירות פסיכולוגי ייעוצי

במהלך השנה – לאחר ביסוס ההיכרות והאמון, ננחה את אנשי המקצוע ואת צוותי החינוך להמשיך את תהליכי השיח הרגשי ולצדו לפעול בעוד שתי רמות במקביל:

1. **שיעורי "כישורי חיים" שיעסקו במניעת מצבי סיכון ובהתמודדות עם** – שיעורים בהתאמה גילית ו**בכללם שיעורים חדשים**, שעוסקים במיניות בריאה ומניעת פגיעה מינית. לדוגמה:

- 1) מהי הטרדה מינית ומהי אלימות מינית? העלאת המודעות וכן היכרות עם החוק.
  - 2) הבחנה בין קשר חיובי, בחירה ורצון חופשי ובין התנהלות מתוך לחץ חברתי, ניצול וכפייה.
  - 3) מודעות לנוקי החשיפה לפורנוגרפיה.
  - 4) מודעות להשפעת האלכוהול באירועי פגיעה מינית.
  - 5) מניעת אלימות מינית ברשתות החברתיות.
  - 6) פנייה למבוגר כאשר נחשפים לפגיעה בחבר – תפקידם של המתבגרים כשומרי סף.
2. **פעולות לאיתור וזיהוי קושי, מצוקה וסיכון ומתן מענים** – כבר היום צוותי החינוך הם גורם מרכזי המאחר ומזהה התנהגויות סיכון ומצוקה בקרב ילדים ובני נוער. צוותי החינוך מזהים שינויים בהתנהגות, אמירות מדאיגות וקושי תפקודי אשר עלולים להעיד על מצוקה וסיכון. הלמידה המשולבת בשנה"ל תשפ"א עתידה להעמיד לפתחנו אתגרים חדשים בתחום זה, ותחייב פעולות נוספות של איתור וזיהוי גם מרחוק.

לצד תפקידינו עם התלמידים נמשיך לסייע להורים ולחזקים בתפקידם המשמעותי בחינוך למיניות בריאה. נעודד את ההורים לקיים שיח ברור ועקבי עם ילדיהם. שיח על יחסים מתוך רצון חופשי, יחסים מתוך כבוד והתחשבות, תקשורת פתוחה ומכבדת, שיח על שוויון מגדרי, על התנהגות אחראית ועל השלכותיה של פגיעה מינית. שיח תואם גיל שמעורר לחשיבה מוסרית וערכית. לצד זאת נזכיר להורים לבטא אמירות הוריות ברורות ובלתי מתפשרות אודות סולם הערכים האנושי, המוסרי והחוקי שהם פועלים לאורו ושאותו הם מעניקים לילדיהם. אנו יודעים כי שיח מסוג זה בבית ובמסגרת החינוכית עשוי לצמצם את הלגיטימציה לפגיעה ואת הנטייה לקחת חלק בהתנהגות פוגענית. השותפות החינוכית בין ההורים לבין צוותי החינוך יוצרת אמירה שלמה, חזקה וציבה, כמגדלור משותף אליו נושאים הילדים את עיניהם וערכיהם ולאורו, גם ברגעי אפילה וחושך, יכולה להתבהר דרכם ולהתחדד תמונת האופק של מעשיהם – לא אפגע, לא אנצל, לא אכאיב, לא אשכח מה אסור ומה מותר.

האחד בספטמבר מתדפק על דלתות מערכת החינוך והשנה נדמה כאילו נוכחות צוותי החינוך נדרשת וחשובה מתמיד. אנו מגיעים לתאריך מתוך מחויבות עמוקה להמשיך ללמד את תלמידינו, לחנכם ולשמור עליהם אל מול צו השעה-הבריאותי ולנוכח צו-השעה החברתי.

היו קשובים, רגישים ומסורים וזכרו – יש לכם את הכלים המקצועיים והאנושיים הנדרשים על מנת להיות לתלמידים מקור להכוונה ליווי ותמיכה.

לרשותכם:

- כלי לאיתור וזיהוי שפותח ע"י שפ"י ופורסם בימים האחרונים לצוותי החינוך - [בעברית ובערבית](#).
- [מסרים ודגשים בשיח עם תלמידי חט"ב – חט"ע בעקבות אירועי פגיעה מינית קבוצתית](#)
- [מיניות בריאה – הסכמה – מה זה בעצם?](#) סרטון שעוסק בסוגיית ההסכמה במערכת יחסים מינית

בברכת עשייה משמעותית ובתפילה לשלום תלמידינו וביטחונם
שלכם, הנהלת שפ"י